

2. december 2014
j.nr. 3.4.4/kmb

Sundhedsminister Nick Hækkerup
Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Holbergsgade 6
1057 København K

Kære Nick Hækkerup

Jeg skriver til dig for at udtrykke min store bekymring for lovforslaget om tvang i psykiatrien, der i skrivende stund bliver arbejdet på i ministeriet. Det er nemlig kommet mig for ører, at I arbejder på et udkast, hvor I – som i den gældende lov – helt underkender børns retsstilling ved at slå fast, at tvang mod mindreårige under 15 år aldrig er tvang, hvis forældrene giver informeret samtykke. Samtidig har jeg hørt, at I også har indskrevet begrebet 'magtanvendelse' i lovteksten, hvilket jeg mener er helt forfejlet.

Børnerådet er sat i verden for at tale børn og unges sag. Vi skal arbejde på at sikre børns rettigheder, blandt andet ved at informere og rådgive regeringen og Folketinget om børns forhold i samfundet. Af den årsag ser jeg mig nødsaget til at henvende mig til dig for at gøre dig opmærksom på, at lovgivningen vedrørende tvang i psykiatrien er i direkte modstrid med børns og unges ønsker samt både FN's Børnekonvention og Handicapkonventionen.

I artikel 12 i FN's Børnekonvention bliver det slået fast, at et barn, som er i stand til at udforme sine egne synspunkter, skal have mulighed for dette. Endvidere har barnet krav på, at dets synspunkter tillægges passende vægt i overensstemmelse med barnets alder og modenhed. I andre henseender, fx på det sociale område, har man igennem en årerække arbejdet seriøst med disse formuleringer, hvorfor man fx i serviceloven giver børn helt ned til 12 år selvbestemmelsesret i en række sager, der vedrører dem. Hvis man ikke ønsker at styrke børns selvbestemmelsesret i lov om tvang i psykiatrien gennem en modenhedsvurdering som tidligere foreslået, mener vi i Børnerådet, at man i det mindste bør sænke aldersgrænsen for forældresamtykke som i serviceloven.

Det er blevet fremført i debatten om børns rettigheder i psykiatrien, at forældrene bør være dem, der varetager børnenes interesser i tvangssituationer. Vi ved dog fra børnene, at det kan være en stor belastning for relationen og tilliden mellem dem og deres forældre, når det er forældrene, der tager den endelige beslutning – ofte i modstrid med børnenes ønsker – om tvangen. Dette standpunkt deles af blandt andet Sind og Landsforeningen mod spiseforstyrrelser og selvskade, men også af pårørendeorganisationer som Bedre Psykiatri. De taler for, at vi skal mindske belastningen af relationen mellem forældre og børn ved at fritage forældrene for at tage den endelige beslutning.

Det er synspunkter, som Børnerådet er meget enig i. Hermed mener vi på ingen måde, at forældrene skal køres ud på et sidespor i forhold til deres barns behandling. Forældrene skal naturligvis være med i alle beslutninger. Men netop for at de kan være børnenes bedste sparringspartnere og interessevaretagere, er det vigtigt, at man ikke pålægger dem ansvaret for at tage den endelige beslutning om tvang. Den bør alene bero på en lægefaglig vurdering, som den gør i tilfældet med unge over 15 år og voksne.

Børn og unge oplever tvang som både krænkende og grænseoverskridende, og de fortæller, at det er noget af det værste ved at være indlagt. Mange af børnene er smerteligt bevidste om, at tvang ikke kan afskaffes, men de er meget klare i mælet om, at når der bliver gennemført tvang, vil de inddrages i beslutningen. Samtidig vil de også tale hændelsen igennem med en *uvildig* rådgiver efterfølgende. Det er meget vigtigt for dem, at det ikke er en fra afdelingen, som har været med til at gennemføre tvangshændelsen, men en udefrakommende, der har viden om børn og unge og psykiske lidelser.

Hvis man vælger at fastholde magtanvendelsesbegrebet i lovteksten – hvilket vi ikke kan anbefale i Børnerådet – skal man være opmærksom på, at magtanvendelse ingen juridiske implikationer har i sundhedssystemet, udover at det skal registreres. Den unge får altså ingen klageadgang og ingen uvildig patientrådgiver. Netop uvildigheden er vigtig. Erfaringer fra det sociale område viser, at anbragte børn og unge er særdeles kritiske over for eftersamtaler, der udføres af samme person, som har stået for magtanvendelsen. Det stiller børnene og de unge i en meget ubehagelig situation, hvor de ikke oplever, at de kan være ærlige – en situation man er ved at indskrive i lov om tvang i psykiatrien ved at lade eftersamtalen være med en fagperson fra afdelingen.

Indførelsen af et nyt begreb i psykiatrien som magt er derfor hverken troværdig eller hensigtsmæssig, og det vil næppe falde i god jord hos FN's Børnekomité. Heller ikke FN's Handicapkomité vil bifalde en udvikling i den retning. Handicapkomitéen har netop problematiseret anvendelsen af tvang over for børn i psykiatrien, og den har bedt Danmark om ændringer snarest på dette område.

Jeg håber, du vil tage Børnerådets henvendelse til efterretning og overveje at ændre lovforslaget, der efter Børnerådets opfattelse er på vej i den forkerte retning.

Med venlig hilsen

Per Larsen
Formand for Børnerådet